

ВИСНОВОК
ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ
ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ
Фоменко Лариси Миколаївни на тему «Розвиток пізнавальної активності
майбутніх учителів інформатики в процесі математичної підготовки»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань
01 Освіта за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

1. Актуальність теми та її зв'язок із планами наукових робіт установи.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю переосмислення завдань і змісту професійної підготовки майбутнього вчителя інформатики, здатного провадити ефективну професійно-педагогічну діяльність, орієнтуватися у надто мінливому інформаційному просторі, відстежувати тенденції розвитку цифрових технологій, опановувати нові програми та сервіси, керувати власним розвитком, проявляти активність і самостійність, творчо застосовувати отримані знання у професійній діяльності й передавати ці знання дітям, допомагати колегам під час впровадження нових цифрових технологій в освітній процес.

Одним із шляхів удосконалення процесу підготовки майбутніх учителів інформатики є розвиток пізнавальної активності, що зумовлює активізацію навчально-пізнавальної діяльності особистості, вмотивованість і цілеспрямованість такої діяльності, сприяє самоосвіті, професійному зростанню, мобільності й конкурентоспроможності фахівців на ринку праці.

Відтак, виникає нагальна потреба за умов збільшення обсягу самостійної роботи студентів, інформатизації суспільства й освіти здійснювати розвиток пізнавальної активності майбутніх учителів інформатики на рівні, що забезпечить ефективну навчально-пізнавальну й подальшу професійну діяльність майбутніх фахівців.

Дослідження виконано відповідно до плану наукової роботи Української інженерно-педагогічної академії в межах теми «Формування пізнавальної активності майбутніх учителів інформатики у процесі математичної підготовки» (РК № 0117U003948).

Тему дослідження затверджено Вченою радою Української інженерно-педагогічної академії (протокол № 11 від 29.03.2016 р.) та узгоджено у Міжвідомчій раді з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології (протокол № 1 від 31.01.2017 р.).

2. Наукова новизна результатів дослідження.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що *уперше* теоретично обґрунтовано, розроблено та експериментально перевірено: технологію розвитку пізнавальної активності майбутніх учителів інформатики в процесі математичної підготовки, якій властива єдність методологічно-цільового, організаційно-технологічного, діагностувального компонентів; поетапна реалізація процесу розвитку взаємопов'язаних компонентів пізнавальної активності; орієнтування на посилення мотивації студентів до вивчення математичних дисциплін, забезпечення інтеграції знань і вмінь із математичних та інформатичних дисциплін і запровадження продуктивних методів (методу «центр інтересу», навчальних і розвивальних дискусій, методу інтелект-карт, навчальних ігор, методу «flipped classroom» тощо) і засобів (Інтернет-технологій, педагогічних програмних засобів тощо) навчання під час здійснення освітнього процесу; факторно-критеріальну модель, за якої можливо визначити рівень розвитку пізнавальної активності майбутніх учителів інформатики в процесі математичної підготовки та її складових; *уточнено* суть та структуру пізнавальної активності майбутнього вчителя інформатики як інтегративної якості особистості, що сприяє ефективній підготовці та здійсненню професійно-педагогічної діяльності; позначається як позитивне ставлення до змісту та процесу навчання, як прагнення до самоосвіти, самовдосконалення, творчого поступу впродовж життя; спрямована на постійне відстеження й опанування нових цифрових пристроїв і програм для подальшого їх запровадження в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти, заохочення учнів і колеґ упроваджувати нові інформаційні технології в навчальній і позанавчальній діяльності; *набули подальшого розвитку* діагностичні методики для оцінювання рівня розвитку пізнавальної активності майбутніх учителів інформатики в процесі математичної підготовки, що сприяло підвищенню повноти вимірювання рівня розвитку досліджуваного феномена на засадах кваліметричного підходу.

3. Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечено застосуванням комплексу методів, адекватних меті, об'єкту, предмету, гіпотезі та завданням дослідження; практичним аналізом стану досліджуваної проблеми в теорії та практиці; кількісною обробкою та якісним аналізом результатів експериментальної роботи; апробацією й упровадженням результатів дослідження в практику роботи закладів вищої освіти.

4. Практичне значення дослідження полягає в розробленні й упровадженні технології розвитку пізнавальної активності майбутніх учителів

інформатики в процесі математичної підготовки, що сприяло підвищенню рівня якості їхньої професійної підготовки завдяки інтеграції знань і вмінь із математичних та інформатичних дисциплін і запровадженню продуктивних методів і засобів навчання в освітньому процесі; розробленні спецкурсу «Пізнавальна активність майбутнього вчителя інформатики та її розвиток у процесі математичної підготовки».

Результатами дослідження можна послуговуватись у практиці навчально-методичної діяльності кафедр, факультетів закладів вищої педагогічної освіти, при написанні методичної літератури щодо математичної підготовки майбутніх учителів, для подальших наукових розвідок у галузі теорії та методики професійної освіти.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (довідка № 01-13/553 від 24.09.2019 р.), Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (довідка № 094/01-60/54 від 14.01.2020 р.), Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (довідка № 3325 від 01.11.2019 р.), Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (довідка № 1564-33/03 від 14.11.2019 р.).

5. Повнота опублікування результатів дисертації.

Результати дослідження опубліковано у 17 публікаціях (із них 16 – одноосібних), у тому числі: 6 статей – у наукових фахових виданнях України; 1 стаття – у зарубіжному періодичному виданні; 1 публікація – у колективній монографії; 8 публікацій – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій; 1 методичний посібник.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні результати дисертації

1. Фоменко Л. М. Значимість математичної підготовки майбутнього вчителя в системі вищої педагогічної освіти. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. Харків : УПА, 2016. Вип. 50-51. С. 95-100.

2. Фоменко Л. М. Розвиток пізнавальної активності майбутніх учителів інформатики як актуальна педагогічна проблема. *Педагогічні науки*. Херсон : Херсонський державний університет, 2018. Вип. LXXXI. Т 2. С. 198-202.

3. Фоменко Л. М. Пізнавальна активність майбутніх учителів інформатики: дефінітивний та структурний аналіз. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*. Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2018. Вип. 55. С. 124-130.

4. Фоменко Л. М., Харківська А. А. Розвиток пізнавальної активності майбутніх учителів інформатики в процесі математичної підготовки: теоретичний аспект. *Theoretical and practical aspects of the development of modern science: the experience of countries of Europe and prospects for Ukraine* : monograph / edited by authors. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2018. P. 112-134.

5. Фоменко Л. М. Принципи розвитку пізнавальної активності майбутніх учителів інформатики в процесі математичної підготовки. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. Харків : УІПА, 2018. Вип. 59. С. 83-87.

6. Фоменко Л. М. Критерії, показники та рівні розвитку пізнавальної активності майбутніх учителів інформатики. *Хуманитарни Балкански Изследвания*. 2019. № 2 (4). Т. 3. С. 16-18.

7. Фоменко Л. М. Технологія розвитку пізнавальної активності майбутніх учителів інформатики в процесі математичної підготовки. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 70. С. 255-258.

8. Фоменко Л. М. Результати педагогічного експерименту з розвитку пізнавальної активності майбутніх учителів інформатики у процесі математичної підготовки. *Молодь і ринок*. 2019. № 12. С. 148-152.

9. Фоменко Л. М. Особливості розвитку пізнавальної активності майбутніх учителів інформатики в процесі математичної підготовки : методичний посібник. Харків : Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, 2020. 103 с.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

10. Фоменко Л. М. Тлумачення поняття «інтерес» у різних науках. *Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації* : матер. ХХІ Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Переяслав-Хмельницький, 31 січня 2017 р.). Переяслав-Хмельницький : ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», 2017. Вип. 21. С. 403-406.

11. Фоменко Л. Сучасні аспекти професійної підготовки майбутніх учителів інформатики. *Modern science in Eastern Europe* : Proceedings of XIII International scientific conference (Morrisville, December 22, 2017). Morrisville : Lulu Press, 2017. P. 83-86.

12. Фоменко Л. М. Використання активного навчання у вищій школі. *Збірник тез доповідей 50-ї наук.-практ. конф. наук.-пед. працівників, науковців, аспірантів та співробітників академії* (Харків, травень 2017 р.). Харків : УІПА, 2017. С. 28.

13. Фоменко Л. М. Інтерес як фактор розвитку пізнавальної активності майбутніх учителів інформатики. *Актуальні питання педагогіки та психології: шляхи теоретичного і практичного вирішення проблем* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 17-18 березня 2018 р.). Одеса : ГО «Інститут інноваційної освіти», 2018. С. 64-65.

14. Фоменко Л. М. Потреби особистості як чинник розвитку пізнавальної активності майбутніх учителів інформатики. *Збірник тез доповідей 51-ї наук.-*

практ. конф. наук.-пед. працівників, науковців, аспірантів та співробітників академії (Харків, травень 2018 р.). Харків :УПА, 2018. С. 37.

15. Фоменко Л. М. Роль рефлексії у розвитку пізнавальної активності майбутніх учителів інформатики. *Тенденції розвитку психології та педагогіки* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 2-3 листопада 2018 р.). Київ : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2018. Ч. 1. С. 123-125.

16. Фоменко Л. М. Використання технології «Larbooking» для розвитку пізнавальної активності майбутніх учителів інформатики в процесі математичної підготовки. *Молодь, освіта, наука, культура і національна самосвідомість в умовах європейської інтеграції* : збірник матеріалів XXII Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 18 квітня 2019 р.). Київ : Вид-во Європейського університету, 2019. С. 189-191.

17. Фоменко Л. М. Адаптивний підхід до розвитку пізнавальної активності майбутніх учителів інформатики. *Актуальні тенденції розвитку освіти, науки та технологій* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конференції (Бахмут, 16-17 травня 2019 р.). Бахмут : ННППІ УПА, 2019. Т. 1. С. 35-36.

6. Особистий внесок здобувача у праці [4] полягає у визначенні суті та структури пізнавальної активності майбутніх учителів інформатики, обґрунтуванні теоретичних основ розвитку досліджуваної якості.

7. Апробація матеріалів дисертації.

Основні положення та результати дисертаційної роботи доповідалися й обговорювалися на науково-практичних конференціях різного рівня: *міжнародних*: «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації» (Переяслав-Хмельницький, 2017 р.), «Modern science in Eastern Europe» (Morrisville, 2017 р.), «Актуальні питання педагогіки та психології: шляхи теоретичного і практичного вирішення проблем» (Одеса, 2018 р.), «Тенденції розвитку психології та педагогіки» (Київ, 2018 р.), «Актуальні тенденції розвитку освіти, науки та технологій» (Бахмут, 2019 р.); *всеукраїнських*: «Проблеми саморозвитку та самовдосконалення особистості в умовах модернізації педагогічної освіти» (Харків, 2017 р.), «Молодь, освіта, наука, культура і національна самосвідомість в умовах європейської інтеграції» (Київ, 2019 р.); *академічних науково-практичних конференціях науково-педагогічних працівників, науковців, аспірантів та співробітників Української інженерно-педагогічної академії*» (Харків, 2017 р., 2018 р.)

Результати наукового дослідження Фоменко Лариси Миколаївни «Розвиток пізнавальної активності майбутніх учителів інформатики в процесі математичної підготовки», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), обговорено і схвалено на засіданні фахового семінару кафедри креативної педагогіки та інтелектуальної власності Української інженерно-педагогічної академії.

8. Відповідність дисертації вимогам, передбаченим Порядком проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. за № 167.

Дисертаційна робота Фоменко Лариси Миколаївни «Розвиток пізнавальної активності майбутніх учителів інформатики в процесі математичної підготовки», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), містить раніше не захищені й одержані особисто автором наукові результати в галузі теорії та методики професійної освіти, які в сукупності вирішують проблему підвищення рівня розвитку пізнавальної активності майбутніх учителів інформатики шляхом теоретичного обґрунтування, розроблення та експериментальної перевірки технології її розвитку в процесі математичної підготовки.

Дисертація Фоменко Лариси Миколаївни «Розвиток пізнавальної активності майбутніх учителів інформатики в процесі математичної підготовки» є самостійною науковою працею, яка за своїм змістом, рівнем новизни й практичним значенням одержаних результатів відповідає вимогам п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. за № 167 і може бути рекомендована до захисту на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) у разовій спеціалізованій вченій раді.

Рецензенти:

доктор педагогічних наук,
професор

Олена КОВАЛЕНКО

доктор педагогічних наук,
професор

Наталія БРЮХАНОВА

